

Szlachcic na zagrodzie

wiedza o społeczeństwie
podstawy przedsiębiorczości
lekcje do dyspozycji wychowawcy

25
minut

Cel ćwiczenia

Zapoznanie uczniów z obowiązkami przedsiębiorcy wobec pracowników, a także z tymi, które związane są z wykonywaniem działalności gospodarczej (w świetle obowiązującego prawa).

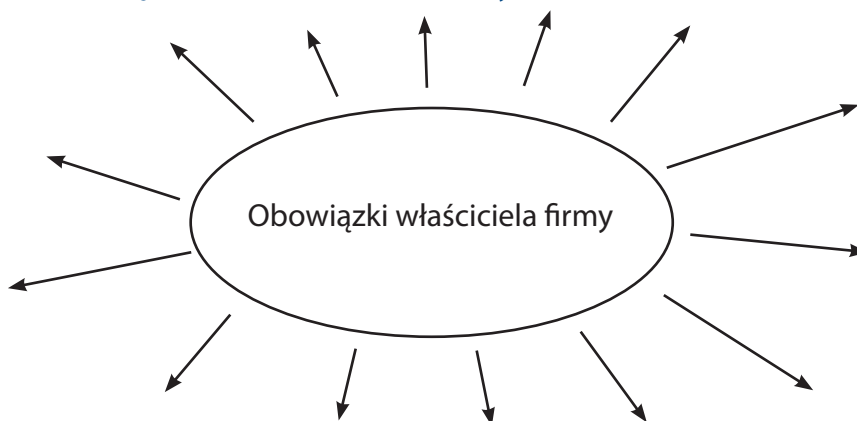
Przebieg ćwiczenia

1.

Nauczyciel sprawdza i systematyzuje wiedzę uczniów na temat obowiązków właściciela firmy. Zapisuje na środku tablicy hasło „Obowiązki właściciela firmy”, rysuje wokół niego asocjogram, a uczniowie spontanicznie podają skojarzenia związane z tym hasłem i je zapisują. Nauczyciel, podsumowując tę część zadania, zwraca uwagę, że obowiązki przedsiębiorcy dotyczą kilku obszarów związanych z:

- ▲ zatrudnianiem pracowników,
- ▲ dokumentowaniem działalności gospodarczej,
- ▲ wykonywaniem tej działalności w świetle obowiązującego prawa (z uwzględnieniem przestrzegania przepisów dotyczących ekologii).

Asocjogram „Obowiązki właściciela firmy”

2.

Nauczyciel dzieli uczniów na zespoły 4-5-osobowe i rozdaje im następujące materiały:

Co to jest CSR?

Podstawowe obszary koncepcji CSR.

Przykłady działań firm zgodnych ze strategią odpowiedzialnego biznesu.

Co to jest CSR?

CSR (corporate social responsibility) - społeczna odpowiedzialność przedsiębiorstw - polega na zintegrowanym zarządzaniu kwestiami ekonomicznymi, społecznymi, etycznymi i środowiskowymi, zgodnie z założeniami zrównoważonego rozwoju (sustainable development).

Firma społecznie odpowiedzialna proaktywnie zarządza relacjami ze wszystkimi grupami społecznymi (interesariuszami), na które oddziałuje poprzez prowadzoną działalność, zaś grupy te mogą mieć wpływ na działalność przedsiębiorstwa. Jak wskazują wyniki badań - CSR się opłaca, dlatego coraz więcej firm zastanawia się, jak zbudować skuteczną strategię CSR i jak zaimplementować działania i monitorowanie oddziaływania firmy w trzech uzupełniających się obszarach - ekonomicznym, społecznym i środowiskowym.

CSR to strategia biznesowa - i tak jak każda inna jest dobrowolna. Jeśli zarządy spółek jej nie stosują, powinny liczyć się z ryzykiem, które ponoszą i jego poważnymi konsekwencjami; poniżej niektóre z nich:

- ▲ zanieczyszczenie i degradacja środowiska;
- ▲ przemoc w pracy;
- ▲ dyskryminacja;
- ▲ defraudacje i korupcja;
- ▲ procesy sądowe, spory pracownicze;
- ▲ brak akceptacji ze strony lokalnej społeczności.

(na podstawie artykułu Tomasza Gasińskiego „CSR – ostatni element układanki zwanej biznesem”)

<http://www.spolkigieldowe.bdo.pl/biuletyn/46/dobre-praktyki/csr-ostatni-element-ukladanki-zwanej-biznesem.htm>

Źródło: Przegląd Corporate Governance

Podstawowe obszary koncepcji CSR

- ▲ Biznes a społeczeństwo
- ▲ Biznes a rynek
- ▲ Biznes a miejsce pracy
- ▲ Biznes a środowisko

Przykłady działań firm zgodnych ze strategią odpowiedzialnego biznesu

(na podstawie raportu Forum Odpowiedzialnego Biznesu za rok 2008) www.odpowiedzialnybiznes.pl

Pracujący rodzic

Program „Pracujący rodzic”, wprowadzony w 2007 roku, ma na celu wesprzeć pracowników Microsoft Polska w zachowaniu równowagi między życiem zawodowym a prywatnym.

Powstał on w oparciu o opinie i doświadczenia pracowników firmy Microsoft. Początkowo był skierowany do pracujących mam, jednak po wielu konsultacjach został rozszerzony na wszystkich rodziców, tak aby również mężczyźni mogli korzystać z udogodnień. W polskim oddziale Microsoft-u zatrudnionych jest obecnie 300 pracowników, z czego 25% stanowią kobiety. Kobiety w ciąży i po urlopie macierzyńskim mogą ubiegać się o ustalenie indywidualnego czasu pracy, wykonywanie części zadań z domu czy obniżenie wymiaru czasu pracy do maksymalnie 6 godzin dziennie.

Kobiety przebywające na urlopie macierzyńskim zachowują wszystkie przywileje pracownicze, mogą również korzystać ze służbowych narzędzi pracy, takich jak samochód, laptop czy telefon komórkowy. Wszyscy rodzice dzieci do lat 14 mogą korzystać z elastycznego planowania czasu pracy lub wykonywać część zadań służbowych z domu.

Sprawdź promile

Kompania Piwowarska, wspólnie z innymi browarami należącymi do grupy SABMiller na całym świecie, wyznaczyła 10 priorytetów zrównoważonego rozwoju, świadczących o odpowiedzialnym podejściu do otoczenia. Szczególną wagę firma przykładła do kwestii odpowiedzialnej sprzedaży i konsumpcji alkoholu.

Nie każdy konsument ma świadomość, że pijąc alkohol wieczorem, następnego dnia nadal może mieć we krwi promile. Wsiadanie w takim stanie za kierownicę jest nie tylko nielegalne, ale przede wszystkim nieodpowiedzialne. „Sprawdź promile” to nowatorski program edukacyjny, dzięki któremu można szybko, w każdym miejscu i o każdej porze – wysyłając SMS-a – sprawdzić ilość promili w organizmie oraz poznać orientacyjny czas, który musi minąć, by bezpiecznie prowadzić samochód.

Osoba wysyła SMS-em hasło PROMILE, podając wiek, płeć, wagę i ilość wypitego alkoholu, według instrukcji dostępnej na stronie www.sprawdzpromile.pl, i po kilku sekundach otrzymuje odpowiedź z informacją o ilości promili w organizmie oraz czasie, po którym można wsiąść za kierownicę.

Do dnia 9 stycznia 2008r., czyli w ciągu 2 miesięcy od startu programu, na stronie www.sprawdzpromile.pl zarejestrowano 10935 odwiedzin, przesłano 8469 SMS-ów.

Nasze miasto

ABB od 2005 roku realizuje w Przasnyszu projekt polegający na wspieraniu środowiska lokalnego, kreowaniu nowych inicjatyw i rozwoju przedsiębiorczości wśród przasnyskiej młodzieży. W 2008 roku projekt, kontynuowany pod nazwą „Nasze miasto z ABB”, był podzielony na trzy moduły: integracja, przedsiębiorczość i bezpieczna elektryczność.

Moduł skoncentrowany wokół organizacji Dni Przedsiębiorczości dla młodzieży z przasnyskich szkół miał na celu zachęcenie młodych ludzi do perspektywicznego myślenia o aktywności zawodowej i rozwoju swoich kompetencji. Częścią akcji były wizyty w zakładach produkcyjnych, m.in. w fabryce ABB, urzędach i lokalnych przedsiębiorstwach.

Z ogólnopolską kampanią społeczną „Bezpieczna elektryczność”, realizowaną przez Stowarzyszenie Elektryków Polskich i sponsorowaną przez ABB, ściśle wiązał się moduł trzeci, w którego ramach młodzież z przasnyskich szkół uczestniczyła podczas ferii zimowych w spotkaniach edukacyjnych poświęconych

bezpiecznemu korzystaniu z energii elektrycznej. Dodatkowo ABB wyposażyła gimnazjalną pracownię fizyki w nowoczesny sprzęt dydaktyczny.

Zasada 1 za 1

W ramach zainicjowanego przez Barlinek w 2000 roku programu Zasada 1 za 1, w zamian za zakupioną paczkę deski barlineckiej, oznaczoną logo programu, sadzone jest jedno drzewko. Firma przekazuje najwięcej sadzonek tam, skąd pozyskuje najwięcej surowca do produkcji.

Sadzonki są wykorzystane jako materiał do zalesiania (na gruntach rolnych bądź nieużytkach) lub odnawiania (na terenach pozbawionych drzew w wyniku wyrębu lub pożaru). Osobami zaangażowanymi w realizację projektu są pracownicy, zwłaszcza współpracujący z poszczególnymi nadleśnictwami, oraz społeczności lokalne.

Barlinecki Las Klientów powstaje zgodnie z wymaganiami gospodarki leśnej, która kładzie nacisk na różnorodność gatunkową obsadzanych obszarów i zasady zrównoważonego rozwoju. O dobór właściwych gatunków na konkretnym terenie dbają leśnicy, co przyczynia się do dobrych relacji z nadleśnictwami.

Obecnie, po ośmiu latach trwania programu, barlinecki Las Klientów liczy 4,75 mln młodych dębów, buków, sosen i innych gatunków.

3.

Uczniowie analizują w zespołach otrzymane materiały, a następnie dopasowują przedstawione działania firm do podstawowych obszarów koncepcji CSR. Nauczyciel wybiera ucznia z zespołu, który wykonał zadanie najszybciej i prosi go o zaprezentowanie pracy zespołu. Pozostali uczniowie analizują przedstawioną propozycję przyporządkowania działań firm i ewentualnie zgłaszają swoje sugestie. Dyskusja może być burzliwa, ponieważ działania firm obejmują najczęściej więcej niż jeden obszar CSR.

4.

Po prezentacji nauczyciel pyta uczniów, czy zdawali sobie sprawę, jak wiele obowiązków spoczywa na społecznie odpowiedzialnym właścicielu firmy. Podczas podsumowania zadania korzysta on także z asocjogramu wykonanego w pierwszej części zadania.

Materiał dla nauczyciela

Odpowiedzi do zadania (wg raportu Forum Odpowiedzialnego Biznesu za rok 2008).

Obszar koncepcji CSR	Nazwa firmy	Nazwa projektu firmy
Biznes a miejsce pracy	Microsoft	Pracujący rodzic
Biznes a rynek	Kompania Piwowarska	Sprawdź promile
Biznes a społeczeństwo	ABB	Nasze miasto
Biznes a środowisko	Barlinek	Zasada 1 za 1

Obowiązki przedsiębiorcy

Przedsiębiorca podlega wielu obowiązkom, które są określone przepisami prawa. Obowiązki te można podzielić na kilka kategorii.

Obowiązki wobec pracowników

Najważniejszymi są obowiązki wobec pracowników, jeżeli przedsiębiorca jest pracodawcą. Do głównych obowiązków przedsiębiorcy-pracodawcy w tym zakresie należą m.in.:

- ▲ obowiązek zatrudniania pracownika – wynika on z mocy umowy o pracy lub innej podstawy nawiązania stosunku pracy;
- ▲ obowiązek wypłacania wynagrodzenia – powinno być wypłacane terminowo i prawidłowo;
- ▲ obowiązek poszanowania godności i innych dóbr osobistych pracownika;
- ▲ obowiązek równego traktowania pracowników w zakresie nawiązania i rozwiązania stosunku pracy, warunków zatrudnienia, awansowania oraz dostępu do szkolenia w celu podnoszenia kwalifikacji zawodowych bez względu na m.in.: płeć, wiek, niepełnosprawność, rasę, narodowość, wyznanie, religię, przynależność związkową, orientację seksualną, a także bez względu na zatrudnienie na czas określony lub nieokreślony albo w pełnym lub w niepełnym wymiarze czasu pracy;
- ▲ obowiązek zapewnienia pracownikom bezpiecznych i higienicznych warunków pracy;
- ▲ obowiązek ułatwiania pracownikom podnoszenia kwalifikacji zawodowych;
- ▲ obowiązek zaznajamiania pracowników podejmujących pracę z zakresem ich obowiązków, sposobem wykonywania pracy na wyznaczonych stanowiskach oraz ich podstawowymi uprawnieniami;
- ▲ obowiązek prowadzenia dokumentacji w sprawach związanych ze stosunkiem pracy oraz akt osobowych pracowników;
- ▲ obowiązek odprowadzania składek do ZUS-u;
- ▲ obowiązek wydania świadectwa pracy w związku z rozwiązaniem lub wygaśnięciem stosunku pracy.

Dokumentowanie prowadzonej działalności gospodarczej

Przedsiębiorca jest zobowiązany do dokumentowania prowadzonej działalności gospodarczej. Dokumenty, które przedsiębiorca bezwzględnie powinien przechowywać w swojej dokumentacji dotyczącej prowadzenia działalności gospodarczej, to:

- ▲ zaświadczenie o wpisie do ewidencji działalności gospodarczej;
- ▲ zaświadczenie o numerze identyfikacyjnym REGON;
- ▲ potwierdzenie zgłoszenia rejestracyjnego podatnika podatku od towarów i usług oraz podatku akcyzowego;
- ▲ decyzja w sprawie nadania numeru identyfikacyjnego wydana przez urząd skarbowy;
- ▲ kopie zgłoszenia danych płatnika składek osoby fizycznej, z datą wpływu tego zgłoszenia do ZUS-u;
- ▲ kopie zgłoszenia do ubezpieczeń danych ubezpieczonej osoby (osób);
- ▲ kopie zgłoszeń o rozpoczęciu działalności gospodarczej do organów instytucji kontrolnych, np. Państwowej Inspekcji Pracy;
- ▲ inne dokumenty dotyczące prowadzonej działalności gospodarczej (koncesje, zezwolenia, uprawnienia itd.);
- ▲ dokumenty potwierdzające prowadzenie działalności gospodarczej przewidzianych określonymi przepisami (podatkowa księga przychodów i rozchodów, ewidencja zakupu i sprzedaży VAT, umowy zobowiązaniowe, kopie faktur, kopie PIT-ów, dokumenty potwierdzające czasowe zawieszenie lub zakończenie działalności gospodarczej).

Pozostałe obowiązki przedsiębiorcy

Przedsiębiorca jest także obowiązany spełniać określone przepisami prawa warunki wykonywania działalności gospodarczej, w szczególności dotyczące ochrony przed zagrożeniem życia, zdrowia ludzkiego i moralności publicznej. W tym zakresie przedsiębiorca podlega m. in. następującym obowiązkom:

- ▲ obowiązek prowadzenia działalności gospodarczej na zasadach uczciwej konkurencji i poszanowania dobrych obyczajów oraz słusznym interesów konsumentów;
- ▲ obowiązek spełnienia określonych przepisami prawa warunków wykonywania działalności gospodarczej, w szczególności dotyczących ochrony przed zagrożeniem życia, zdrowia ludzkiego i moralności publicznej, a także ochrony środowiska; obowiązek posiadania odpowiednich uprawnień zawodowych lub zapewnienie wykonania działalności bezpośrednio przez osobę mającą takie uprawnienia;
- ▲ obowiązek właściwego oznaczenia zakładu głównego, oddziału lub innych stałych miejsc wykonywania działalności – zewnętrzne oznaczenie powinno zawierać oznaczenie przedsiębiorcy oraz zwięzłe określenie przedmiotu wykonywanej działalności gospodarczej; obowiązek podania w ofercie przez przedsiębiorców oferujących towary lub usługi w sprzedaży bezpośredniej lub wysyłkowej oznaczenia przedsiębiorcy, numeru, pod którym przedsiębiorca wpisany jest do rejestru przedsiębiorców, siedziby i adresu przedsiębiorcy;
- ▲ obowiązek zamieszczania na towarach lub na ich opakowaniach wprowadzanych do obrotu informacji w języku polskim zawierających oznaczenie przedsiębiorcy-producenta towaru i jego adres, nazwę towaru, oznaczenie normy (jeżeli norma wymagana jest przepisami), inne oznaczenia i informacje wymagane na podstawie odrębnych przepisów;
- ▲ obowiązek posiadania rachunku bankowego związanego z wykonywaną działalnością gospodarczą – w razie posiadania więcej niż jednego rachunku należy wskazać jeden z nich jako rachunek podstawowy;
- ▲ obowiązek zawiadomienia właściwego urzędu skarbowego oraz banku (w którym otwarty jest podstawowy rachunek bankowy związany z wykonywaną działalnością gospodarczą) o posiadaniu rachunków bankowych w innych bankach.

Na podstawie: <http://firma.onet.pl/1280,1103322,3,poradnik.html>, http://www.apacz.swps.pl/panel/edocs/OBOWIAZKI_PRZEDSIEBIORCY.pdf

Więcej informacji

www.pracuj.pl/kodeks-pracy

<http://mojafirma.infor.pl/dzialalnosc-gospodarcza/76696/Gospodarka-odpadami-w-firmie>

www.eko-spec.pl

http://www.csr-agrofood.eu/imagenes/documentosex/2009629114432Broszura_eko_biuro.pdf

Akty prawne związane z pracą i zatrudnieniem:

Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy (stan na 02.02.2009)

Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (stan na 16.02.2009)

Ustawa z dnia 9 lipca 2003 r. o zatrudnianiu pracowników tymczasowych (stan na 02.02.2009)

Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (stan na 02.02.2009)

Co to jest CSR?

CSR (corporate social responsibility) - społeczna odpowiedzialność przedsiębiorstw - polega na zintegrowanym zarządzaniu kwestiami ekonomicznymi, społecznymi, etycznymi i środowiskowymi, zgodnie z założeniami zrównoważonego rozwoju (sustainable development).

Firma społecznie odpowiedzialna proaktywnie zarządza relacjami ze wszystkimi grupami społecznymi (interesariuszami), na które oddziałuje poprzez prowadzoną działalność, zaś grupy te mogą mieć wpływ na działalność przedsiębiorstwa. Jak wskazują wyniki badań - CSR się opłaca, dlatego coraz więcej firm zastanawia się, jak zbudować skuteczną strategię CSR i jak zaimplementować działania i monitorowanie oddziaływania firmy w trzech uzupełniających się obszarach - ekonomicznym, społecznym i środowiskowym.

CSR to strategia biznesowa - i tak jak każda inna jest dobrowolna. Jeśli zarządy spółek jej nie stosują, powinny liczyć się z ryzykiem, które ponoszą i jego poważnymi konsekwencjami; poniżej niektóre z nich:

- ▲ zanieczyszczenie i degradacja środowiska;
- ▲ przemoc w pracy;
- ▲ dyskryminacja;
- ▲ defraudacje i korupcja;
- ▲ procesy sądowe, spory pracownicze;
- ▲ brak akceptacji ze strony lokalnej społeczności.

(na podstawie artykułu Tomasza Gasińskiego „CSR – ostatni element układanki zwanej biznesem”)

<http://www.spolkigieldowe.bdo.pl/biuletyn/46/dobre-praktyki/csr-ostatni-element-ukladanki-zwanej-biznesem.htm>

Źródło: Przegląd Corporate Governance

Biznes a społeczeństwo

Biznes a rynek

Biznes a miejsce pracy

Biznes a środowisko

Pracujący rodzic

Program „Pracujący rodzic”, wprowadzony w 2007 roku, ma na celu wesprzeć pracowników Microsoft Polska w zachowaniu równowagi między życiem zawodowym a prywatnym.

Powstał on w oparciu o opinie i doświadczenia pracowników firmy Microsoft. Początkowo był skierowany do pracujących mam, jednak po wielu konsultacjach został rozszerzony na wszystkich rodziców, tak aby również mężczyźni mogli korzystać z udogodnień. W polskim oddziale Microsoft-u zatrudnionych jest obecnie 300 pracowników, z czego 25% stanowią kobiety. Kobiety w ciąży i po urlopie macierzyńskim mogą ubiegać się o ustalenie indywidualnego czasu pracy, wykonywanie części zadań z domu czy obniżenie wymiaru czasu pracy do maksymalnie 6 godzin dziennie.

Kobiety przebywające na urlopie macierzyńskim zachowują wszystkie przywileje pracownicze, mogą również korzystać ze służbowych narzędzi pracy, takich jak samochód, laptop czy telefon komórkowy. Wszyscy rodzice dzieci do lat 14 mogą korzystać z elastycznego planowania czasu pracy lub wykonywać część zadań służbowych z domu.

Sprawdź promile

Kompania Piwowarska, wspólnie z innymi browarami należącymi do grupy SABMiller na całym świecie, wyznaczyła 10 priorytetów zrównoważonego rozwoju, świadczących o odpowiedzialnym podejściu do otoczenia. Szczególną wagę firma przykładła do kwestii odpowiedzialnej sprzedaży i konsumpcji alkoholu.

Nie każdy konsument ma świadomość, że pijąc alkohol wieczorem, następnego dnia nadal może mieć we krwi promile. Wsiadanie w takim stanie za kierownicę jest nie tylko nielegalne, ale przede wszystkim nieodpowiedzialne. „Sprawdź promile” to nowatorski program edukacyjny, dzięki któremu można szybko, w każdym miejscu i o każdej porze – wysyłając SMS-a – sprawdzić ilość promili w organizmie oraz poznać orientacyjny czas, który musi minąć, by bezpiecznie prowadzić samochód.

Osoba wysłała SMS-em hasło PROMILE, podając wiek, płeć, wagę i ilość wypitego alkoholu, według instrukcji dostępnej na stronie www.sprawdzpromile.pl, i po kilku sekundach otrzymuje odpowiedź z informacją o ilości promili w organizmie oraz czasie, po którym można wsiąść za kierownicę.

Do dnia 9 stycznia 2008r., czyli w ciągu 2 miesięcy od startu programu, na stronie www.sprawdzpromile.pl zarejestrowano 10935 odwiedzin, przesłano 8469 SMS-ów.

Nasze miasto

ABB od 2005 roku realizuje w Przasnyszu projekt polegający na wspieraniu środowiska lokalnego, kreowaniu nowych inicjatyw i rozwoju przedsiębiorczości wśród przasnyskiej młodzieży. W 2008 roku projekt, kontynuowany pod nazwą „Nasze miasto z ABB”, był podzielony na trzy moduły: integracja, przedsiębiorczość i bezpieczna elektryczność.

Moduł skoncentrowany wokół organizacji Dni Przedsiębiorczości dla młodzieży z przasnyskich szkół miał na celu zachęcenie młodych ludzi do perspektywicznego myślenia o aktywności zawodowej i rozwoju swoich kompetencji. Częścią akcji były wizyty w zakładach produkcyjnych, m.in. w fabryce ABB, urzędach i lokalnych przedsiębiorstwach.

Z ogólnopolską kampanią społeczną „Bezpieczna elektryczność”, realizowaną przez Stowarzyszenie Elektryków Polskich i sponsorowaną przez ABB, ściśle wiązał się moduł trzeci, w którego ramach młodzież z przasnyskich szkół uczestniczyła podczas ferii zimowych w spotkaniach edukacyjnych poświęconych bezpiecznemu korzystaniu z energii elektrycznej. Dodatkowo ABB wyposażyła gimnazjalną pracownię fizyki w nowoczesny sprzęt dydaktyczny.

Zasada 1 za 1

W ramach zainicjowanego przez Barlinek w 2000 roku programu Zasada 1 za 1, w zamian za zakupioną paczkę deski barlineckiej, oznaczoną logo programu, sadzone jest jedno drzewko. Firma przekazuje najczęściej sadzonek tam, skąd pozyskuje najczęściej surowca do produkcji.

Sadzonki są wykorzystane jako materiał do zalesiania (na gruntach rolnych bądź nieużytkach) lub odnawiania (na terenach pozbawionych drzew w wyniku wyrębu lub pożaru). Osobami zaangażowanymi w realizację projektu są pracownicy, zwłaszcza współpracujący z poszczególnymi nadleśnictwami, oraz społeczności lokalne.

Barlinecki Las Klientów powstaje zgodnie z wymaganiami gospodarki leśnej, która kładzie nacisk na różnorodność gatunkową obsadzanych obszarów i zasady zrównoważonego rozwoju. O dobór właściwych gatunków na konkretnym terenie dbają leśnicy, co przyczynia się do dobrych relacji z nadleśnictwami.

Obecnie, po ośmiu latach trwania programu, barlinecki Las Klientów liczy 4,75 mln młodych dębów, buków, sosen i innych gatunków.